

## HAIGUSTE ENNETUSE PROJEKTID

Käesoleva lisa alusel kohustub Tervishoiuteenuse osutaja tegema haiguste ennetust tegevusloal nimetatud kabinetis või tegevuskohas. Projektide elluviimisel lähtutakse kehtivatest ravi- ja tegevusjuhenditest. Raviarvete esitamisel lisa 4 täitmiseks lähtutub *Tervishoiuteenuse osutaja juhendist „Raviarvete edastamise e-kanal“ (kätesaadav Haigekassa kodulehel <https://www.haigekassa.ee/partnerile/it-juhendid#Raviarvete%20edastamise%20e-kanal>) toodust ning järgmistest tingimustest ja ravijuhu mõistetest:*

### 1. Noorte reproduktiivtervise alane nõustamine ja seksuaalsel teel levivate infektsioonide ennetamine (edaspidi „projekt“ või „projektitegevused“)

- 1.1. Projektitegevuste üldeesmärgiks on parandada noorte seksuaal- ja reproduktiivtervist;
- 1.2. Projektitegevuste alameesmärgid:
  - 1.2.1. Sihtrühma teadlikkuse suurendamine seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud teemadel ning tervistsäästvate hoiakute ja toimetulekuoskuste kujundamine;
  - 1.2.2. Noorte seksuaalse arengu jälgimine ja toetamine;
  - 1.2.3. Mittesoovitud raseduste ja indutseeritud abortide arvu vähendamine;
  - 1.2.4. Seksuaalsel teel levivate infektsioonide (sh HIV) esinemissageduse vähendamine.
- 1.3. Projekti sihtrühm on mõlemast soost noored vanuses kuni 26 (k.a) eluaastat.
- 1.4. Projekti raames tegeletakse sihtrühma sagedasemate reproduktiiv- ja seksuaaltervise probleemide diagnostikaga, lepingus RKH-10 diagnoosikoodide ulatuses raviga ja suunamisega eriarstile, arvestatakse vaimse tervise aspekte seksuaaltervise probleemidele lahenduse otsimisel ning vägivallaohvritele (sh seksuaalvägivallaohvritele) osutatakse standardiseeritud abi.
- 1.5. Projekti lepingupartnerina eristatakse **noortekabinetti** ja **noortenõustamiskeskust**:
  - 1.5.1. **Noortekabinetti** ravijuht on teenuse tüüp 14, kus RKH-10-st võib kasutada alljärgnevaid diagnoosikoode:
    - Z01.4 (Günekoloogiline läbivaatus [üldine; tava]);
    - Z03.8 (Jälgimine muude kahtlustatud haiguste ja sisundite suhtes);
    - Z11.3 (Eri-sõeluuring peamiselt suguliselt levivate nakkushaiguste avastamiseks);
    - Z11.4 (Eri-sõeluuring inimese immuunpuudulikkuse viirustõve [HIV-tõve] avastamiseks);
    - Z70.0- Z70.9 (Seksuaalse suhtumise, käitumise ja sättumuse e orienteeritusega seotud nõuandmine [seksuaalnõustamine]);
    - Z 30.0 (Üldine nõustamine kontratseptsiooni kohta);
    - Z30.1 ([Emakasisese] kontratseptiivseadme paigaldamine);
    - Z30.4 (Kontratseptiivpilli või muu -ravimi korduv ordineerimine);
    - Z30.5 (Emakasisese kontratseptiivseadme järelevalve);
    - Z32.0 (Veel kinnitamata rasedus);
    - Z32.1 (Kinnitatud rasedus);
    - Z33 (Juhurasedus);
    - Z64.0 (Soovimatu rasedusega seotud probleemid);
    - Z30.8 (Muu kontratseptiivkäitlus);
    - Z25.8 (Immuniseerimise vajadus muude täpsustatud üksikute viirushaiguste vastu);

Z71.1 (Isik kardetud kaebusega, kellele diagnoosi ei pandud);

N30.0 (Äge tsüstiit);

B37.3 (Häbeme- ja tupekandidiaas);

N76.0 (Äge vulvovaginiit e häbeme-tupe põletik);

A54.0 (Gonokokknakkus);

A53.0 (Muu ja täpsustamata süüfilis);

A56.0 (Muud suguliselt levivad klamüüdiahaigused);

A59.0 (Trihhomoniasis);

A60.0 (Anogenitaalsed herpesviirusnakkused);

A63.0 (Anogenitaalsed [ veneerilised ] tüükad);

A63.8 (Peamiselt suguliselt levivad muud täpsustatud haigused).

1.5.1.1. Lubatud on kasutada järgmiste erialade teenusekoode: ämmaemanda vastuvõtt (3112) ning vajadusel eriarsti esmane vastuvõtt (3002) ja eriarsti korduv vastuvõtt (3004).

1.5.2. **Noortenõustamiskeskuse** ravi juht on teenuse tüüp 14 raviarve ja meeskonnas töötab ämmaemand, eriarst, kliiniline psühholoog, vajadusel vastava ettevalmistusega õde. Osutatakse standardiseeritud abi seksuaalvägivalla ohvritele. Lisaks p. 4.1. toodud diagnoosikoodidele võib kasutada järgmisi diagnoosikoode:

Z00.3 (Läbivaatus suguküpsuse arengujärgu suhtes);

Z04.4 (Läbivaatus ja jälgimine pärast väidetavat vägistamist ja võrgutamist);

Z61.3 (Enesest lugupidamise kadu põhjustavad sündmused lapsepõlves);

Z65.8 (Muud täpsustatud psühhosotsiaalsete olukordadega seotud probleemid);

T74.2 (Seksuaalkuritarvitus);

N70.0- N77.8 (Naise vaagna elundite põletikulised haigused);

N83.0- N83.9 (Munasarja, munajuha ja emaka laisideme põletikuta haigusseisundid);

N91.0- N91.5 (Puuduv, vähene ja harv menstruatsioon);

N92.0- N92.5 (Rohke, sage ja korratu menstruatsioon);

N93.0- N93.9 (Emaka ja tupe muu anomaalne verejooks);

N94.0- N94.9 (Naissuguelundite ja menstruatsioonitsükliga seotud valu ja muud haigusseisundid);

I86.1 (Skrootumivaariks);

N34.1 (Mittespetsiifiline uretriit e kusitipõletik);

N41.1 (Krooniline prostatiit);

N43.2 (Muu vesisong);

N43.4 (Seemesong);

N44 (Testisetorsioon);

N45.9 (Munandipõletik);

N47 (Kitsas eesnahk);

N48.1 (Balanopostiit);

N48.6 (Oblitereeruv kserootiline lukipõletik);

N50.8 (Meessuguelundite muud täpsustatud haigusseisundid);

N50.9 (Meessuguelundite täpsustamata haigusseisund);

E29.1 (Munandite vaegtalitus);

F52.2 (Genitaalne vaegreaktsioon);

F52.4 (Enneaegne ejakulatsioon);

1.5.2.1. Lubatud on kasutada järgmisi teenusekoode: ämmaemanda vastuvõtt (3112), eriarsti esmane vastuvõtt (3002), eriarsti korduv vastuvõtt (3004), kliinilise psühholoogi vastuvõtt eriarsti suunamisel (kood 7607), psühhoteeraapia seanss ühele haigele (7601), õe iseseisev vastuvõtt (3035).

- 1.6. Projektis lubatud uuringute ja protseduuride loendit lepingus ei määratleta, vaid jäetakse arstlikuks või iseseisvalt teenust osutava ämmaemanda otsuseks, kuid isikule määratud uuringud peavad olema kooskõlas lepingus fikseeritud RKH-10 klassifikatsiooni koodidega ja üldtunnustatud ravi- ja tegevusjuhenditega.
- 1.7. Projektitegevuste kättesaadavuse tagamise tingimused:
  - 1.7.1. Teenuseid osutatakse visiiditasuta;
  - 1.7.2. Vastuvõtt toimub noortenõustamiskeskuses igal tööpäeval, noortekabinetis vähemalt kahel tööpäeval nädalas, mõlema puhul toimuvad vastuvõtud vähemalt ühel nädalapäeval õhtutundidel (18.00 – 19.00);
  - 1.7.3. Vastuvõtuaegadel toimub paralleelne etteregistreerumiseta vastuvõtt;
  - 1.7.4. Teenuseid osutatakse saatekirjata (v.a. kliinilise psühholoogi konsultatsioon, mis toimub eriarsti suunamisel).
- 1.8. Projektitegevuste kvaliteedi tagamise tingimused:
  - 1.8.1. Projektitegevuste osutamiseks on loodud eraldi ruum(id), kus on loodud mitteametlik, noortesõbralik ja privaatsust toetav keskkond;
  - 1.8.2. Erinevatele vanuseastmetele suunatud õppematerjali olemasolu;
  - 1.8.3. Viiakse läbi seksuaal- ja reproduktiivtervise alaseid loenguid ja osaletakse kogukonnatöös (näiteks koostöö õppeasutustega);
  - 1.8.4. Teenuseosutajate kvaliteedijuhtimissüsteemi osa on noortenõustamiskeskuste tegevuse põhimõtted ja kvaliteedijuhend (ESTL/EHK).
- 1.9 Tervishoiuteenuse osutajaga sõlmitakse leping vastavalt noortekabineti või noortenõustamiskeskuse teenusepaketi osutamiseks.

## **2. Noorsportlaste tervisekontroll spordiga seotud tervisekahjustuste ennetamiseks (edaspidi „projekt“ või „projektitegevused“)**

Projekti eesmärk, sisu, kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamise nõuded on kirjeldatud tegevusjuhendis „Noorsportlaste tervisekontroll spordiga seotud tervisekahjustuste ennetamiseks“(ESMF,EHK2018):

- 2.1. Projekti sihtrühm on kuni 19-aastased (k.a.) noored, kes treenivad ja võistlevad regulaarselt vähemalt 6 akadeemilist tundi nädalas lisaks kooli kehalise kasvatuse tundidele.
- 2.2. Projektit üldeesmärgiks on kaitsta sportlase tervist ning tagada tervisele ohutu treenimine võimaldades nõustamise ja ennetustegevuste kaudu vähendada spordiga kaasnevate terviseprobleemide/vigastuste tekkeriski tulevikus.
- 2.3. Projektitegevuste alameesmärgid:
  - 2.3.1. laste ja noorte terviseteadliku käitumise edendamine – nõustamine tervislike eluviiside, sh liikumisaktiivsuse ja toitumise osas; lastevanemate informeerimine lapse tervislikust seisundist;
  - 2.3.2. varjatult ja ilma oluliste sümptomiteta kulgevate terviserikete sh südameveresoonehaiguste (SVH) riskifaktorite ning varjatud kopsu- ja südamehaiguste avastamine, vähendades seeläbi haiguse progresseerumist ja äkksurma riski;
  - 2.3.3. kehalist võimekust mõjutavate ning sageli esinevate kerge kuluga haiguste avastamine;
  - 2.3.4. sporditraumade ennetamise eesmärgil tugi-liikumiselundkonna riskifaktorite tuvastamine, hindamine ja nõustamine nende mõjutamise osas;
  - 2.3.5. eelneval tervisekontrollil leitud terviseprobleemi jälgimine dünaamikas ja kehaliste koormuste vastavuse hindamine tervislikule seisundile;

- 2.3.6. nõustamine spordialade- ja treeningkoormuse sobivuse suhtes, treeningkoormuste vastavuse hindamine antud sportlase vanusele, kehalistele võimetele ja tervislikule seisundile;
- 2.3.7. sportlase nõustamine arsti poolt määratud ravimite sobivuse ja/või kasutatavate toidulisandite vajaduse suhtes ning antidopingualane teavitamine.
- 2.4. Noorsportlaste spordimeditsiinilise terviseuuringu ravijuht, mille eelselt noorsportlane või lapsevanem või hooldaja täidab tervisliku seisundi küsimustiku (vorm ESMF-1), on ennetuse (ravitüüp 14) raviarve, kus on diagnoosiks märgitud RHK-10 kood Z 10.3 (Spordimeeskondade üldine tavatervisekontroll) ning kus kajastub baasuuringute kompleks vastavalt treeningkoormusele.
- 2.5. Terviseuuringu maht ja sisu sõltub noorsportlase nädalasest treeningkoormusest, tervislikust seisundist ja põhiuuringute tulemustest.
- 2.6. Noorsportlaste tervisekontrolli raames tehtud muude lisauuringute eest tasutakse meditsiinilise näidustuse olemasolul.
- 2.7. Spordimeditsiiniliste uuringute sagedus: 6-9 akadeemilist tundi nädalas (sh võistlused) treenivate noorsportlaste spordimeditsiiniline tervisekontroll viiakse läbi igal 2. aastal; 10 ja enam akadeemilist tundi nädalas (sh võistlused) treenivate noorsportlaste tervisekontroll viiakse läbi 1 kord aastas.

### **3. Rinnavähi varase avastamise sõeluuring**

Projektitegevuse eesmärk, sisu, kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamise nõuded on kirjeldatud Rahvastikupõhise rinnavähi mammograafilise sõeluuringu tegevusjuhendis (Eesti Haigekassa 2018).

- 3.1. Rinnavähi varase avastamise sõeluuring (edaspidi „sõeluuring“) ravijuht on teenuse tüüp 14 raviarve diagnoosi põhidiagnoosikoodiga Z01.6 ning raviarvele märgitakse põhiuuringuna tervishoiuteenus koodiga 7937 x 2 (mammograafilise sõeluuring CC ja MLO).
- 3.2. Rinnavähi sõeluuringule kutsutakse 50- 69 aastaseid naisi iga kahe aasta järel. Sõeluuringule ei kutsuta vanuselisse sihtgruppi kuuluvaid naisi juhtudel, kui neil on viimase viie aasta jooksul diagnoositud rinnavähk või nad on käinud mammograafia uuringul eelneva 12 kuu jooksul.
- 3.3. Igaks kalendriaastaks kinnitatakse haigekassa juhatuse otsusega kindlaksmääratud sünnikohordid.
- 3.4. Sõeluuringut teostav tervishoiuasutus (sõeluuringuüksus), nõustab uuritavat enne sõeluuringu teostamist täites esmase küsimustiku, teostab sõeluuringu põhiuuringu ning vajadusel lisauuringud ja teatab sõeluuringul osanule uuringutulemuse(d).
- 3.5. Sõeluuringut teostav tervishoiuasutus tagab oma infosüsteemis uuringute tulemuste dokumenteerimise vastavalt tervishoiuteenuste korraldamise seaduse nõuetele ning edastab struktureeritud andmed Tervise infosüsteemi (*TIS*).

### **4. Emakakaelavähi varase avastamise sõeluuring**

- 4.1. Emakakaelavähi varajase avastamise sõeluuringu ravijuht on teenuse tüüp 14 raviarve diagnoosi koodiga Z12.4, tegevusteks on õe, ämmaemanda või arsti vastuvõtt ja günekotsütoloogiline uuring.
- 4.2. Normist erineva leiu puhul on lubatud täiendavad uuringud või korduvale uuringule kutsumine.
- 4.3. Emakakaelavähi sõeluuringule kutsutakse Eestis 30–55-aastaseid naisi iga viie aasta järel. Sõeluuringule ei kutsuta naisi, kellel on viimase viie aasta jooksul diagnoositud emakakaela-, tupe-, või vulvavähk.

- 4.4. Igaks kalendriaastaks kinnitatakse haigekassa juhatuse otsusega kindlaksmääratud sünnikohordid.
- 4.5. Emakakaelavähi sõeluuringu põhiuuringuks on teenus 66807 (Papanicolaou meetodil tehtud ja skriinija hinnatud günekotsütoloogiline uuring), võimalikud lisauuringud kodeeritakse teenusekoodidega 66809 ja 66811.

## 5. Tubakast loobumise nõustamine

- 5.1. Tegemist on rahvatervise kaitsega seotud tervishoiuteenusega, mille eesmärgiks on võimestada suitsetajate tubakast loobumist professionaalse nõustaja abil.
- 5.2. Teenuse sihtrühmaks on kõik tubaka-, e-sigareti ja kuumutatava sigareti tarvitajad või muul viisil nikotiini sõltuvuslikud tarvitajad.
- 5.3. Teenuse hulka kuuluvad nõuanded, individuaalse loobumis- ja raviplaani koostamine, juhised taasalustamise vältimiseks ja nikotiinsõltuvuse ravi.
- 5.4. Teenuse kättesaadavuse tagamise tingimused:
  - 5.4.1. teenust osutatakse visiiditasuta. Teenust osutatakse nii kindlustatud kui kindlustamata isikutele;
  - 5.4.2. teenust osutatakse saatekirjata, vajalik on eelregistreerimine. Nõustamiskabinettide kontaktid on leitavad Tervise Arengu Instituudi veebilehelt <https://www.tubakainfo.ee/kontakt/>
- 5.5. Teenuse kvaliteedi tagamise tingimused:
  - 5.5.1. teenust osutab tubakast loobumise nõustamiskoolituse läbinud arst, õde või ämmaemand;
  - 5.5.2. esmakordne nõustamine kestab vähemalt 45 minutit, järgnevad seansid 15 minutit;
  - 5.5.3. esmasel nõustamisel on lubatud ka kombineeritud nõustamist kahe nõustaja poolt (arst ja õde/ämmaemand), kui teenuse osutamise aeg ei muutu;
  - 5.5.4. esmane nõustamine toimub silmast silma, järgnevad konsulteerimised on lubatud ka telefoni, e-maili või telemeditsiini vahendusel.
- 5.6. Tubakast loobumise nõustamise ravijuht on raviarve, millel kajastuvad ühele isikule ühe haigusjuhu käigus osutatud teenused ning millele märgitakse:
  - a) teenuse tüüp 14;
  - b) RKH-10 klassifikatsiooni kood/koodid:
    - ii. Z72.0 (Tubaka tarvitamine);
    - iii. F17.25 (Tubaka tarvitamise sõltuvus; aine pidev tarbimine); lubatud kodeerida vaid arsti poolt osutatud teenuse korral.
  - c) järgnevast loetelust vastav tervishoiuteenuse kood:
    - i. 3002 (eriarsti esmane vastuvõtt);
    - ii. 3004 (eriarsti korduv vastuvõtt);
    - iii. 3035 (õe iseseisev vastuvõtt);
    - iiii. 3112 (ämmaemanda vastuvõtt).Esmasel nõustamisel rakendatakse vastuvõtu koodidele hulk 2 kui teenus on osutatud ühe nõustaja poolt. Kombineeritud teenuse osutamise korral kodeeritakse teenuseid raviarvel ühekordselt teenuse osutaja vastuvõtu koodiga. Korduval nõustamisel märgitakse samuti ühekordselt teenuse osutaja vastuvõtu kood.  
Teenuse sisu, vajalikkus ja meetodika on kirjeldatud juhendmaterjalis „Suitsetamisest loobumise meditsiiniline nõustamine“, mis on avaldatud Tervise Arengu Instituudi kodulehel [https://intra.tai.ee/images/prints/documents/135789023495\\_Suitsetamisest\\_loobumise\\_meditsiiniline\\_noustamine\\_est.pdf](https://intra.tai.ee/images/prints/documents/135789023495_Suitsetamisest_loobumise_meditsiiniline_noustamine_est.pdf)

## 6. Meeste Tervise Projekt

(kajastatakse vaid SA-ga Tartu Ülikooli Kliinikum sõlmitavas RRL-s)

Projekti üldeesmärgiks on suurendada meeste tervena elatud aastate arvu ja pikendada meeste oodatavat eluiga.

6.1. Projekti sihtrühmaks on mehed vanuses 40-49 eluaastat, kellele ei ole tehtud viimase 12 kuu jooksul põhjalikke terviseuuringuid.

6.2. Projekti kestus on ajavahemikus 01.11.2019– 31.12.2020.

6.3. Projekti raames osutatakse teenuseid SA Tartu Ülikooli Kliinikum androloogiakeskuse kõikides keskustes: Tartus, Tallinnas, Pärnus, Narvas ja mobiilses kabinetis.

6.4. Teenust osutatakse visiiditasuta.

6.5. Projekti raames:

6.5.1. keskendutakse sihtrühma kardiovaskulaar-, vähi-, seksuaaltervise- ja vaimse tervise riskide väljaselgitamisele;

6.5.2. osutatud teenus koosneb androloogiakeskuse terviseankeedi täitmisest, tervisealasest nõustamisest, kokkulepitud uuringute läbiviimisest ning vajadusel üldarsti/eriarsti konsultatsioonist patsiendi edasise ravi käsitlemise otsustamiseks;

6.5.3. osutatud ravijuht on teenuse tüüp 14, millel võib märkida järgmiseid teenuskoode:

a) 3035 (Õe iseseisev vastuvõtt)

b) 3004 (Eriarsti korduv vastuvõtt)

c) 6360 (Keha rasva- ja veesisalduse uuring bioelektrilise takistuse meetodil)

d) 66104 (kolesterool, triglütseriidid)

e) 66118 (Glükohemoglobiin)

f) 66106 (Ensüümid: ALP, ASAT, ALAT, LDH, CK, GGT, CK-Mba, alfa-amülaas)

g) 66707 (aneemia-, südame-, kasvaja markerite määramine, haigustekitajate uuringud, antikehade, vitamiinide ja ensüümide määramine immuunmeetodil)

h) 66706 (Sõeluuringud, hormoonuuringud, haigustekitajate uuringud immuunmeetodil).

6.6. Vajadusel suunab õde patsiendi projekti raames osutatud uuringu tulemustest tingituna eriarsti vastuvõtule.

6.7. Projekti raames osutatud teenuste tulemused edastatakse Tervise infosüsteemi (TIS).